

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtak v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnik«
Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspre-
majajo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 11.

V Ljubljani, 8. aprila 1897.

Letnik III.

Nova doba.

Z Dunaja smo prejeli nastopni članek:

Državni zbor se je pričel. S treznim očesom moramo opazovati njegovo sestavo in si odgovoriti na vprašanje: Kaj imamo mi, ki stojimo na stališču kršč. socialne družabne preosnove, pričakovati od njega?

Pojdimo po vrsti!

1. Vrlo dobro znamenje je za nas, da je tako sijajno propadla nemško-judovsko-liberalna stranka. Svoj čas je imela nad 120 članov združenih v enem klubu nemške levice; sedaj ima dva kluba: — nemško-naprednjaški, ki šteje 49 članov in klub ustavovernih veleposestnikov, ki šteje 28 članov. Ta zadnji plemiški klub je v vsem svojem bistvu vladen in bo zavoljo tega ob vsaki priliki zatajeval svoja liberalna načela. Sramotni propad judovskega liberalizma je tem večji, ker je sedaj zbornica mnogostevilnejši. Broji namreč 425 poslancev, ker ji je prirastlo 72 v splošni skupini izvoljenih mož. Konečno pa nas mora propad nemško-judovskega liberalizma tem bolj veseliti, ker so ga podrle jedino le stranke z odločnim socialnim načrtom.

2. Za odločno državno preosnovo vnetih poslancev ima zbornica lepo število, vendar seveda še nimajo večine. Mnogo zdravih mislij se bo brez dvojbe položilo v sedanjo državnozbornsko dobo in če tudi ne vsaké takoj, pogonale bodo kali gotovo ob svojem času.

3. Krščansko mišljenje prodira vedno bolj. Nad 150 odločnih katoličanov štejemo v zbornici. Da bi le imeli dovolj poguma!

4. Tudi Slovanu svita lepša zarija. Na temelju krščanske pravičnosti se družijo z njim krščanski Nemci, zagotavljajoč mu svojo podporo. Potreben jo je.

Na Primorskem vladajo prav turške razmere za Slovane. Naravnost se podpirajo izdajavski Lahoni. Na stotine značajnih Istranov zdihuje po ječah samo zato, ker so vršili svojo volivno dolžnost. Na Koroškem imajo Slovenci samo dve šoli, kjer se podučujejo otroci v materini besedi, v Bukovini nima ruska večina prebivalstva nobenih pravic, v Galiciji nočejo dati Poljaki Rusom niti šol, niti uradne ravnopravnosti. Tu je treba krepkega boja.

Po vsem smemo reči, da gre na boljše. To se je že sedaj pokazalo. Odločnost sedanje zbornice se je po-

kazala, ko se je šlo za zaprtega Šajerja. Ta mož, protiplemiški Poljak, je pri svojih shodih zinil marsikaj, kar ni bilo vseč vladajoči gospôdi. Zaprli so ga zato dne 3. marca. Dne 16. m. m. je bil izvoljen za državnega poslanca in v ječi je prejel o tem naznanilo. Državni zbor se je sešel; Šajer pa je ostal še vedno v ječi. — Vlada je tu postopala popolnoma nepravilno in zato je državni zbor sklenil, da se mora zaprti poslanec brž izpustiti. Vlada se je tu res znamenito blamirala.

Drugi dokaz, da gre na boljše, je pa ministerski odstop. Badeni je hotel imeti tako večino, kjer bi odločevali liberalni plemiči s Čehi vred. Da bi pridobil Čehi, je nameraval izdati ukaz, da se morajo na Češkem vsi uradniki vsaj v 7 letih naučiti češkega jezika. To ni bilo vseč liberalnim Nemcem. — Zato so se jeli kujati. Nasproti temu so pa tudi Slovani s krščansko mislečimi Nemci sklenili zvezo proti liberalcem, obetajoč vladi najodločnejši odpor, če se bo naslanjala na liberalce.

V tem času je imela že zelo važno nalogo nova slovansko-krščanska narodna zveza, ki se je ravnokar osnovala in ki že sedaj broji 35 članov. V ti zvezi so vsi slovenski in hrvaški poslanci, jeden Čeh in sedem Rusov. — Združili so se na tem-le programu:

„V tej zvezi zjedinjeni državni poslanci tvorijo pod imenom »Slovanska krščanska narodna zveza« samostojno zbornično skupino in se zavežejo, da se bodo držali sledečega programa: »Slovanska krščanska zveza se bo potegovala za to, da se izobrazijo javno življenje v verskem, kulturnem, socialnem in gospodarskem oziru, na pozitivno krščanskem temelju; da se bo z vsoto odločnostjo bojevala za brezpogojno ravnopravnost vseh narodov, zlasti za narodne koristi in pravice vseh slovanskih narodov na temelju narodnega prava in krščanske pravičnosti, kakor tudi za popolno slobodo cerkve.

Poglavitna naloga zvezi bo, potezati se v smislu krščansko-socialne reforme za kulturno in materijelno zboljšanje ljudstva, pred vsem eminentno delavskih stanov: kmetskega, obrtnega in delavskega na podlagi združne organizacije in avtonomije stanov. Zveza uvačuje državno-

pravne programe onih svojih članov, ki sedanje uravnave države z ozirom na svoj zgodovinski razvoj ne smatrajo za definitivne, ter jemlje na znanje dotična zbornici dne 30. marca 1897 oddana državno-pravna varovanja glede češkega in hrvatskega narodnega prava.“

Osnove te zveze na temelju tega programa se pristrčno veselimo. Prvi slovanski klub v zbornici je ta zveza! Prvič se je v nji slovansko mišljenje postavilo na krščanski temelj. Na temelju krščanske pravičnosti zahtevajo se narodne pravice. — Prvič se je tudi narodnemu programu privedla odločna in jasna zahteva krščanskega socializma!

Slovenski krščanski socialisti nimamo temu programu dostavljati drugega, nego da se izvrši. Besede naj postanejo dejanje! V tem smislu blagoslovi Bog mlado zvezo. —

V domovini s srčno radostjo in navdušeno pozdravljamo to novo slovansko krščansko-narodno zvezo.

Če se je že do sedaj reklo: Slován gre na dan, — reči se mora to z večjo pravico in v pravem pomenu sedaj, a dostaviti se mora: Slován gre na dan — kot kristjan! Živela krščansko-slovanska ideja!

Rdeči Gradec.

Kakor je že vsem znano, izvoljen je bil v nemškem Gradcu kot zastopnik pete kurije socialni demokrat. Volili so dvakrat: dne 12. in 15. sušca. Ta dva dni so socialni demokratje »komandirali« glavno mesto zelene Štajerske. Ta dva dni so pokazali, kako »prijetno« bo, kadar bodo oni imeli »komando« v rokah ne samo dva dni, ampak za zmirom. Ta dva dni so pokazali, kakšna bo »prihodnja« soc. demokratična država.

Naj nam povedó to graški krščanski volilci, ki so to »objubljeno« državo dva dni gledali in nje dobrote uživali. — Graški »Glasnik« za krščanske delavce, »Der Arbeiter-Freund« piše v svoji 9. številki o tej soc. demokratični državi to-le:

»Po zadnjih volitvah je Gradec zaslovel. Zaslovel zato, ker so njegovi prebivalci ob obeh volilnih dneh imeli priliko uživati »dobrote« bodoče države, — dva dni je v mestu »komandirala« druhal, — judokracija. Ker je morala mestna policija večino svojih móž razposlati na razna volišča in je torej za varstvo ulic in cest obširnega mesta ostalo komaj sto móž, zgodilo se je, da je »komando« nad mestom dobila nepričakovano v roke mnogoštevilna druhal, ki so jo judokratje »zbobnali« iz vseh kotov mesta. In tako smo imeli dva dni »bodočo državo,« dokler niso na večer drugega dne dokazali vojaki, da vendar še živimo v naši dobri Avstriji.

Dva dni »bodoče države«!

Prvo uro, ko se je judokratična druhal čutila »komandanta«, je porabila v to, da je pokazala ljudstvu, kakšna bo tista »sloboda,« ki jo obetajo judokratje.

Kedo od vas, delavci, mojstri in pomočniki, ni že sto in stokrat slišal na svoja ušesa na demo- in judokratičnih shodih in v judokratičnih časnikih bral s svojimi očmi, da bo rdeča »država bodočnosti« prinesla vsem narodom slobodo? No, in mi smo jo videli, kakšna je ta sloboda.

Naša mnogo psovana vlada je dala slednjemu sociju volivno pravico. Da, uradi so morali sluge oprostiti službe, da so mogli — judokratično voliti. In na voliških so državni čuvaji stražili, da bi prav gotovo vsak rdečkar brez ovir lahko volil rdečega sovražnika države!!! In judokratje, ki jim je te slobode še vse premalo, in ki ljudstvu lažejo, da mu bo bodoča država prinesla še več slobode, ti judovski sociji so postavili ob graški volitvi pred vsako volišče tropo predrznih pobalínov, ki so krščanske volilce preiskovali in jih oropali volilnega listka, — isti judovski sociji so vozove, katerih so se posluževali krščanski volivci, na javnih cestah ustavljali, vên metali volivce, pograbili jim volivne listke*) vozove pa poškodovali, — isti sociji so lomastili v hiše ter so si s silo prilastili volivnih legitimacij, — isti judovski sociji so pri volitvi tako očitno sleparili, da je javna oblast nad dvesto teh socijev zalotila pri slepariji**) ter jih zaprla; — isti judovski sociji so veliko število kršč. meščanov po krivici obdolžili sleparije pri volitvi, samo zato, da bi pozornost od svoje goljufije odvrnili, in krščanski volilci so morali prenesti mnogo sitnostij, predno se je pokazalo, da so bili popolnoma brez vzroka obrekovani. Nočemo pisati o tem, kako so ravnali z duhovniki-volilci, kako so n. pr. osemdesetletnega starčka redovnika — karmeličana — podivjani mladiči tirali kot žandarmi na policijski urad, češ, da je sleparil, kar se je pa takoj pokazalo kot nesramno obrekovanje —; naj pa povemo, da so na dan volitve predsednika katol. delavskega društva o belem dnevu pobili, tako da še danes težko ranjen leži v bolnišnici. Tako so napadli tudi katoliške delavce iz Algersdorfa (pri Gradcu, op. »Glasnikovega« uredništva), oropali ter deloma hudo ranili. Krščanskega mestnega svetovalca Schöremanna so napadli sredi mesta ter poskušali oropati ga.

Isti judovski sociji torej, ki jim je od države priznane slobode še premalo, ti nam hočejo vzeti še to malo slobode, ki jo naša Avstrija dovoljuje svojim državljanom. Zadnja sloboda naj izgine, sleparji, roparji in razbojniki naj bodo varuhi nove slobode! Če pa bo zauaprej še kedaj kakšen judokrat hotel ljudstvu lagati z obljubo, da bo njegova stranka ljudstvo oslobodila, odgovorite mu: Tista dva dni, ko ste imeli

*) Opljuvali jim obraz in obleko, da so se soc. demokratični pljunkki kar cedili po obleki. — Dostavek »Glasnikovega« uredništva.

**) Vseh skupaj je toženih zaradi goljufije pri volitvi v peti skupini 270; od teh jih je kakih 12 kršč.-socialne stranke, pa tudi ti spričujejo, da so nevedoč za postavu volili mesto očetov, bratov itd. Vsi drugi so judokrati. Najmanj šestkrat toliko jih pa niso dobili. Z gotovostjo se sme trditi, da je soc. demokrat Resel vsaj 4000 glasov dobil na ta način.

»komando« v Gradcu, smo videli, da hoče judokratska stranka ljudstvo pahnuti le v novo, mnogo hujšo sužnost.

Ce kje v kakšnem kraju odpusté iz službe kakega judokrata, ki delati noče, zaženó judokratski listi krik »nestrpnosti« itd., da se skoro svet tresé. Lenuha slavé kot »političnega marternika« in delavcem lažejo, da bo v bodoči državi drugače! V Gradcu pa so odslovili celo vrsto delavcev, ker so judokratski delavci pretili, da ustavijo delo, ako katoliški delavci ostanejo v tovarni. Jasno je torej kobilan: Če je bil delavec že dosedaj mnogokrat stiskan in teptan, judokratska stranka ga hoče oropati do zadnjega ostanka slobode, pokoren naj bo, kakor neumen vol poveljem nekaterih judokratskih strankarskih voditeljev, in gorje mu, če si drzne drugače misliti!!!

Da je bilo tista dva dni za katoliške duhovnike pravo preganjanje in da jih je druhal opljuvala, kjer jih je le videla, o tem, kakor že gori rečeno, raje ne govorimo; duhovniki bodo življenje, ako bo treba, z veseljem darovali Bogu za svete resnice; toda tega pa nočemo zamolčati, da niso preganjali vseh ver, o ne! — samo katoliško!! Privržence judovske vere so častili in slavili, in dva rabinca sta se veselo motala mej judokratsko druhaljo. Sovraštvo do kristjanov in prijaznost nasproti judom sta ravno dve reči, brez katerih ne more biti nobena prava in resnična judokratska stranka.

Vkljub vsemu pritisku in sleparjenju judokratov je vender-le 18.000 krščanskih volilcev neprestrašeno pokazalo, da ne marajo za laž in sleparstvo judokratske stranke. In če tudi se je judokratom posrečilo 21.000 glasov priloviti, dokazuje pa ta »zmaga« vender znova le to, da gospodstvo rdečkarjev sloni na laži in sleparstvu.

Nаша organizacija.

Slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani je izdalo v 12. in 13. tednu 41 gold. 60 kr. za podporo svojim obolelim članom. V letošnjih prvih treh mesecih je izdalo društvo v to svrho velikansko svoto 397 gold., s čimur se je zdatno obremenila društvena blagajna. Te številke dovolj jasno govore, kako nujno potrebuje društvo podpore od strani prijateljev delavskih trpinov. — Zunanjim novo osnovanim društvom se naznanja, da se dobé tu trdo vezane glavne knjige za redne in podporne člane. Odbor dotičnih društev naj se torej v slučaju potrebe obrne na slov. katol. del. društvo v Ljubljani.

Shod. Na sv. Jožefa dan priredilo je slov. kat. delavsko društvo javen shod v Št. Vidu nad Ljubljano. Gosp. državni poslanec dr. Krek govoril je o socialnem vprašanju: Kruha in pravic manjka ljudstvu, zato imamo socialno vprašanje. Deželni predsednik za-

poveduje svojim uradnikom, kako naj izvršujejo svoje državljanske pravice pri volitvah. Splošna volitev je pokazala, da se ljudstvo izraža za krščanska načela. — Državno gospodarstvo potrebuje denarja za vojaštvo in uradnike, zato se privija davčni vijak. Cela kranjska dežela voli v splošni skupini samo jednega poslanca, 98 velikih posestnikov pa voli dva v državni zbor. Za delavsko ljudstvo se nič ne stori. Liberalizem je razdvojil delavske stanove in napravil splošno gorje. (Dolgotrajno burno odobravanje je bilo dokaz, da je govornik govoril resnico in vsem navzočim iz srca. — Gosp. dr. Gregorič: Nobeden narod ni tako teptan, kakor naš slovenski narod. Vsaka žival tuli po svoje, le Slovenec bi ne smel govoriti svojega jezika. Slovenci na Koroskem, Primorskem in drugodi nimajo narodnih pravic. Niti šol, kjer bi se učili njihovi otroci v materinem jeziku najpotrebnejših znanostij, nimajo. Sramotno je za nemštvo, da ne privošči Slovincem omike v materinem jeziku. Dalje omenja zveze napredne narodne stranke z nemškutarji, katera se je tako jasno pokazala pri ljubljanski volitvi. Tukaj na Vizmarjih so Slovenci na taboru protestovali proti Nemcem, navduševali se za borbo svojih pravic, protestujmo tudi mi danes proti novodobni nemškutariji. Shod je nato vsprejel z velikanskim navdušenjem sledeči kratki protest: »Shod slov. kat. delavskega društva, zborujoč v Št. Vidu nad Ljubljano, protestuje najodločneje proti vsaki politični zvezi Slovencev z Nemci. — G. Jakopič govori o socialnem položaju delavcev. Kruha je na svetu dovolj za vse ljudi, vzrok, da ga imajo delavci premalo, je to, da ga imajo drugi preveč. Delavcem priporoča, naj se združujejo v krščansko-socialna društva, da bomo mogli s skupno močjo delovati proti oderuskemu kapitalizmu. Kmetovalcem in obrtnikom priporoča ustanovitev za drug, v katerih je njihova prihodnost. (Govorniku so zborovalci živahno pritrjevali.) — Gostinčar govori o splošni krščansko-socialni organizaciji ter pozivlje navzoče, naj delujejo na to, da se ta povsodi izvede. V boju za svoja prava moramo biti složni. — Med zborovanjem so nastopili tudi pevci sl. pevskega društva »Zvon«, ki so kaj izborno zapeli tri pesmi. — Nato je predsednik Ziller zaključil prelepi shod, ki bode gotovo obrodil dober sad. Prostorna dvorana kat. rokodelskega društva je bila prav do zadnjega kotička naltlačena zborovalcev.

Iz železničarskih krogov. Že od marsikaterega železničarja smo slišali: vsi železničarji smo socialni demokratje. Ni res! Tudi nas je še mnogo na južnem in državnem kolodvoru, ki smo pravi krščanski socialisti. Nismo se dali preslepiti socialnim demokratom, kakor marsikateri drugi. Mislili so, da bodo dobili takoj polne žepé novcev, in da jim ne bode treba več delati, kakor se je marsikdo izrazil: če me tudi danes dado iz službe, bodem vse eno lahko živel. — Oj slepci, da se pustite tako slepiti! To je tembolj čudno, ker so ravno železničarji med delavci najizobraženejši. Mislili bi vendar, da so sposobni samostojno misliti, ne pa samo tako, kakor jim zapovedujejo njihovi judovsko-

socijalistični voditelji. Socijalni demokratje in njihove žene raznašajo vest, da so ob zadnjih volitvah na državni železnici odslovili dva delavca, ker sta volila krščansko-socijalno. To ni res! Res je le, da sta izstopila iz službe, ker jima socijalni demokratje niso dali miru. Trdijo tudi, da bodo vse krščanske socijaliste odslovili. O, mi dobro vemo, da bi socijalnim demokratom ugajalo, ko bi se kaj takega naredilo. No, socijalne demokrate smemo pač smatrati za tako velike in tako nepristransko čiste prijatelje delavcev. Žal, da sedaj še nimajo moči, da bi mogli kaj takega uprizoriti. Mi krščansko-socijalni železničarji upamo, da do tega v našo korist ne pride. Mi krščanski socijalisti se tudi ničesa ne bojimo, ker imamo pred očmi Boga, ne pa vruga. — Spoštujemo tudi našega gospoda ravnatelja in nismo tako surovi, da bi se hoteli s silo vzdigniti proti predpostavljenim. Mi imamo sredstev, s katerimi si bomo bolje pomagali po poštenu poti, kakor vi s silo. Socijalni demokratje menda mislite naenkrat obogateti, zato tudi ne bote nikdar zadovoljni. Marsikateri strojevodja pravi: ne morem živeti, imam premalo plače, ne shajam. Vendar pa pride z vsem skupaj 100 for. mesečno. — Kako more pa potem oni živeti, ki zasluži komaj 300 for. na leto in vendar se dostikrat takemu revežu zaničljivo posmejuje kak socijalno-demokratičen strojevodja. Slišali smo nekega strojevodja, ki je kričal: farji so goljufi, lumpje itd. Zato ker vsled svoje zanemarjenosti kak strojevodja ne more shajati s svojo plačo, naj bodo duhovniki goljufi? To je preneumno obrekovanje, popolnoma značilno za socijalno-demokratično poštenje! Ko bi naši strojevodje nekoliko manj trgali hlače po gostilniških klopeh, bi pač lažje shajali. Pomilovanja vredni so res nekateri, ki so se dali tako preslepiti; sedaj se jim nekoliko odpirajo oči, posebno ko jim je vlada razpustila strokovno društvo, o katerem so zaslepljenim ljudem govorili, da je nedotakljivo in da celo vlada hoče, da je vsak železničar njega ud. »Eisenbahnerja« je marsikdo bolj čislal kot Boga; upamo da jih je skušnja vendar nekaj naučila in da bodo začeli resno premišljevat, mogoče da se spreobrnejo in pristopijo h krščansko-socijalni organizaciji, katera edina se na poštemem potu in nesebično bori za vse delavce, Bog daj! Železničar.

Iz Zagorja. V zadnjem »Glasniku« je dopisnik iz Čemšenika v svojem dopisu omenil, da smo bili člani tukajšnje kat. del. družbe, pevskega zbora »Zarje« od naših rdečih nasprotnikov napadeni. Resnici na ljubo bodi povedano, da se to ni dogodilo samo jedenkrat, ampak večkrat. Sklenili smo sicer, da bomo to kulantno postopanje naših rdečkarjev popolnoma prezirali, toda ker se napadi vedno in vedno ponavljajo, si ne morem kaj, da ne bi tudi naš ljubi »Glasnik« izvedel kako ti, z rdečimi gombami (knofi) obsiti in rdečimi okraski okrašeni osrečevalci ljudstva umevajo svobodo in bratstvo. V pričetku so imeli namen, člane pevskega zbora »Zarje« skupno zajeti, jih razkropiti, ter s tem trdna tla zbora zrahljati (priče na razpolago). Tako smo bili res dvakrat popolno brez povoda napadeni ter s kamenjem spremljevani, dokler so nas mogli z njim

doseči. Ali ako se pa le piha in piha, lahko tudi iz najmanjše iskrice požar nastane. Isto tako je pri nas, ko smo bili že v tretje napadeni, je potrpežljivost priklopela do vrhunca, in tedaj smo jim prav po domače pokazali pot na vse štiri vetrove. Zdaj, ko so sprevideli, da nas družni edinstvo in akoravno nas je malo številce (22), vendar ni dobro z nami javno češenj zobati, so pričeli zavrtno napadati, ter liki tigrom za ogli in grmovjem prežati na svoj plen. Posebno se odlikuje v tem junastvu delavnica g. Pungartnika (Gregčeta), kjer se zbirajo največji junaki te stroke ter prežijo na mimo idoče proklete a e krokarje (kakor nas imenujejo), da jih spremijo z njim običajnim pozdravom, »s kamenjem«. Tako da, ko se zmračí, ne sme posameznik na prosto, ako si želi kožo zdravo ohraniti. Posebno pa si vsak teh rdečih olikancev v čast šteje, ako more par kamnjev poslati tudi za našim častitim gospodom kapelanom, in to vsled tega, ker jim on pobija njih sleparske nauke. Slavna rdeča gospoda izpod hruške! ste li morda vsa pota in ceste od zagorske občine v najem vzeli, da tako samovlastno postopate? Ako je to resnično, potem nam blagovolite odstopiti polovico najemščine, da bodo potem tudi nam pota prosta. Mimogrede bodi še to omenjeno, da večina naših razsvetljencev rdeče barve odgovarja na vsakatero očitjanje, češ mi vemo, kaj je oliká, nas olike uči gospod Čobal. Da, gospod Čobal, prav iz srca vam častitam na vašem velikanskem uspehu, ali bojim se vsejedno, da vas gg. učitelji zaradi čarobnega uspeha iz svoje srede bacnejo. Posebno se pa čudim, da ste se tako nenavadne metode gledé podučevanja olike poprijeli; ali spominjam se na star slovenski pregovor: »Česar se Janezek ni učil, tega tudi Janez ne zna«, in seveda tudi Janez drugih učiti ne more. Vsled tega je umevno, da so vaši učenci tako zaverovani v vaš blaženi darvinizem (t. j. da človek izvira od živali), da menijo svojim bratcem (t. j. živalim) nečast delati, ako se ne bi njim slično obnašali. Gospod Čobal, ako vam v prihodnje vaš trud gledé učenja vaših učencev boljših rezultatov donasal ne bode, vam kot dober prijatelj svetujem, da svojo učiteljsko — agentovsko suktnjo slečete ter z nami enako zopet z rokami svoj kruh služite. Ako pa nas tudi v prihodnje ne bodete s svojimi pikantnimi psovkami in napadi pri miru pustili, bodemo primorani si drugje pomoči iskati. Prepirali in pretepali se ne bodemo z vami, kajti tega se poslužujejo le tisti, katerih načelo je »vse s silo«.

Član »Zarje«.

Z Vrhnike. Tudi pri nas so po zadnjih državnobzorskih volitvah liberalci jako slabe volje. Jezijo se in stresajo svojo poštemo jezico nad vsakim, kdor ni trobil v njih rog. Posebno se odlikuje s svojo prostomislijo gospod Lenarčič. Naredil je svojim delavcem v tovarni govor in dal navodilo, kako se je obnašati pri volitvah. — Ni sicer rekel: plesite po moji godbi, pač si je pa mislil, da se ne bo nihče predrznil drugače postopati, kakor gospod misli. A gospod se je le zmotil. V tovarni gosp. Lenarčiča je tudi še nekaj delavcev, kateri imajo še možgane na pravem mestu, da znajo sami soditi, kaj

je práv in kaj ni prav, in storili so po svojem lastnem prepričanju. Nikakor se pa niso dali voditi nikomur družemu, kakor svojim načelom. (Dobro bi bilo, da bi vsi in povsod tako storili.) Dan po volitvah so bile večinoma vse delavnice zaprte na Vrhniki in tudi gospod Lenarčičeva. Več delavcev se je zbralo in šlo na bližnji homec, se nekoliko razvedrit. Na večer so se pa vračali dobre volje, nič hudega misleč, domu z dvema zastavama in godbo iz popirja. Ker je pa pot držala ravno mimo stanovanja gosp. Lenarčiča, je šel dotični jako mirni spreved mimo stanovanja gosp. Lenarčiča, ko se je ta ravno domu pripeljal. Gnadljiva gospa mu pravi: Vidiš, to gré tebi mar! Namreč, to je zato, ker se je vam pri volitvah tako dobro, pardon! slabo godilo. Vidiš, pa Fr. je tudi vmes, vsklikne milostljiva. — Sedaj je jeza priklopela do vrhunca gospodu Lenarčiču. Sklep je gotov: Fr. Z. k mora biti odpuščén. Res je bil Fr. Z. odpuščén; pa to še ni ohladilo jeze, ampak se mora kaj hujšega storiti. Kaj naj stori gosp. Lenarčič, da škoduje svojemu poštenemu in pridnemu delavcu? Samo od dela odpustiti ga ni dovolj, ampak v spričevalo se mora kaj zapisati, da škoduje in to je gosp. Lenarčič tudi storil. Napisal je nekako tako-le spričalo: »F. Z. je od . . . do . . . delal v tovarni za harmonije, je bil priden in pošten. Udeležil se je mačkine godbe proti svojemu gospodarju; zaradi tega odpuščén. — Vrhnika, dne . . . 1897. Lenarčič. — Tako si je vsaj deloma gosp. Lenarčič ohladil svojo jezo nad nedolžnim rokodelskim pomočnikom. Ko je F. Z. prebral spričevalo, je šel k gosp. Lenarčiču in ga prosil, naj to popravi, ker nima nikakega povoda, mu kaj napačnega pisati v spričevalo. — Tu pa je zopet milostna gospa nekoliko pokazala svoj napuh, rekoč: Kaj boš govoril s takimi ljudmi! Ko je pa vprašal pomočnik, kam da hoče iti s takim spričevalom, je dobil odgovor: Kaj meni mar? Kamor hočeš! — Tako torej, gospa Lenarčičeva, Vaš soprog naj niti ne govori z rokodelskim pomočnikom, kateri je njemu in ravno tako Vam par let vestno delal? S takim ne več govoriti — po Vaših mislih. Tako cenijo dandanes gospodje in gospe delavca, kateri se trudi, da bi jim pridobil par grošev, da morejo bolj pokonci hoditi in nižje stanove prezirati. — To je liberalna gospoda, to so misli prostosti, to so jako lepi vzgledi inteligencije. Naj še omenim, kar je najbolj potrebno, da ista godba, zaradi katere sta bila g. Lenarčič in njega gospa tako razžaljena, ni bila nikakor namenjena komu v zasmeh, ampak samo za šalo medsebojne družčine. Družčina pa, katera se je udeležila one zabave, se je zabavala mirno in pošteno, nehoté koga žaliti. Gosp. Lenarčiču pa samo povem, da je naredil krivico svojemu delavcu in mu lahko dokazem z več kakor 40 (reci: štiridesetimi) pričami, da ni bilo niti najmanjšega zla proti njemu v celi stvari. Upam, da se bo g. Lenarčič tudi nekoliko prepričal in stvar poravnal. Ako to stori, bom zopet z veseljem poročal v »Glasnik«.

—A—

Iz Trbovelj. V nedeljo dné 28. m. m. smo imeli jako dobro obiskan shod. Ob $\frac{1}{4}$. uri otvori go-

spod predsednik shod ter v jedrnatih besedah razloži pomen volitev. Potem nam nariše, kaj in kakšna je socialna demokracija. Gospod kaplan Gregorec kot drugi govornik razloži krščanski socializem proti socialni demokraciji. Razložil nam je natanko, v čem se ločimo od socialnih demokratov. Nikakor naj jih ne sovražimo, ampak molimo zanje, da bi kmalo spregledali in na pravo pot prišli. Kot tretji in zadnji govornik govoril je delavec Tome o naših državnih poslancih, kake dolžnosti da imajo do svojih volilcev in volilci do njih. Ob $\frac{1}{2}$. 6. uri zaključil gosp. predsednik shod, kateri ni bil brez pomena. Po shodu se je vpisalo več novih udov v katoliško delavsko društvo, kar kaže, da je padlo nekaj semena na dobra tla. Sklenilo se je tudi, da se prvi majnik ne bo praznoval, kakor se je že par let. Mi krščanski delavci ga ne bomo praznovali, dokler ga sv. katoliška cerkev ne proglasi kot zapovedan praznik. Bog nam daj še mnogo shodov! Upamo, da bo prihodnji shod 2. maja ravno v teh prostorih kakor zadnji. Bog blagoslovi naše društvo in nam daj mnogo delavnih moči, katerih jako potrebujemo! Delavec.

Politika po svetu.

Grško-turška vojska. 6. aprila 1821. leta, torej pred 76 leti, so se otresli Grki turškega jarma s krvavo vstajo. Sedaj se ga hoče otresti tudi otok Kreta ter se združiti z materjo Grčijo. Kakor vse kaže, vnela se bo vojska mej Grki in Turki, čeprav evropske vlade branijo Turka. V imenu n a r o d n o s t i se hočejo Krečani združiti z grškim kraljestvom, — a vlade kričijo! V ravno tistem imenu narodnosti so leta 1870. Lahi vzeli papežu Rim, in vlade so — molčale. — — — Vlade Turku varujejo posestvo v Evropi, v Aziji pa divjak naprej mori in kolje krščanske Armence.

Po zadnjih brzovajih z Dunaja sedaj v zbornici odločuje krščansko-slovanska misel. Badeni pa, pravijo, hoče vladati z liberalnimi Nemci. Kdo bo konečno zmagal? Mi vemo.

Razvedrilo.

Kdo kvari ljudstvo?

(Po Bolandenu priredil Jožef Volc.)

(Dalje.)

IV.

Prva dva dneva proučavanja družabnih razmer sta kneza Kajetana globoko potrla. Njegov služabnik je opazil počeste razburjene poglede, temne obrazne poteze in potrto vedenje knezovo. Obšel ga je strah.

»Gospod Logar, niste li kaj bolni?« vpraša kneza skrbno.

»Bolan nisem, — a groza me je! Idite, Emil, rad bi bil sam!«

Socijalni pogovori.

Knez sede in nemo zre pred-se, kot da motri brezdno, čegar črno žrelo zijá ob njegovih nogah.

Kogoj pa ni posedal v hôtelu, marveč obiskaval kraje in shode, kjer je s pridom proučaval družabne razmere. Pozno na večer se je vračal v hôtél, kjer sta s knezom skupno večerjala.

»Vi ste neumorni!« hvalil ga je knez.

»Kdor hoče kaj pravega storiti, ne smé opešati,« dé učenjak. »Moje današnje izkušnje so iste, kot sem jih doživel v drugih velikih mestih. Ob knjigarnah in smodkarnah sem opazoval izložbe. Le-té so — dejal bi — zrcalo, v katerem se ti kaže duh in okus meščanstva. Saj se le to ponuja, po čemur se vprašuje in dopada.«

»Prav res! In kaj menite o mestu Gozdinju?«

»Izkušnja me je tu učila isto kot drugod. Tudi tu sem se preveril, da slabo berilo in slabo časnikarstvo z največjim vspehom sistematične zastruplja ljudstvo. O naših nenravnih, vsako spodobnost zasmehujočih slikah niti ne govorim. Nepretrgoma vam stojé ljudje iz vseh slojev, visoki in priprosti, mladi in stari, moški in ženske, pred takovimi nesramnimi mazarijami. Sodil bi skoro človek, da vali ostudna poltenost, ki jo gojé novodobni slikarji v Monakovem, svoje smrdeče kužne valove čez vso dèžél — in to zovejo novodobniki umetnost. Toda, kakor sem rekel, o tej živinski in poživinjeni umetnosti, ki je prav prikladna darvinskim opičnim potomcem, ne govorim. A kako se narod kvári s takozvanim leposlovjem, — to je strašno in usodepolno. Da ne omenjam onih vlačugarških romanov, ki so piča samomorilcem, tatovom, goljufom, prešestnikom in drugim izvržkom, imenujem le mnogoštevilno razširjene knjizice, ki kakor rakova bolezen kvárijo stržen ljudstev. Taka strupena krparija stane 4—8 novcev. Že naslovi so vabljeni za spriden ljud. Čujte za hip!« — jame brati z listka — »Eine Ehekupplerin«, — »Die Prostituirte«, — »Freie Liebe«, — »Meine Brautnacht«. Naslovov je vredna vsebina, — kvarljivo blato, smrdeča nesnaga.«

»Ne umem, kako more trpeti policija, ki ima skrbeti za nravnost prebivalstva, take kvarljive izrodke leposlovja,« reče knez.

»Tudi jaz bi tega ne umel, gospod Logar, da mi ni znano, da se ona sloboda vede, ki brezvercem dovoljuje posedati po stolicah vseučilišč, razširja tudi na take ostudne pisarije. Sloboda mora biti, gospod Logar, — sloboda tudi za hudiča in njegove pomagače!«

»Človek ne bi verjel, — ne morem razumeti!« dé knez zamolklim glasom.

»Poglejte tá-le koledar!« — in Kogoj položi knjigo pred druga.

Gospod Kajetan pogleda knjigo na naslovni strani in jeze zardi. Podoba je kazala vstajenje Izveličarjevo. Okrog groba so ležali speči rimski vojaki. Par korakov proč je stal žid in držal napet lok. Na pšici je bil napis »civilni zakon«. Grob se je odprl, Kristus se je dvignil. V istem hipu ga zadene pšica, in Izveličar se zadet zgrudi nazaj.

(Dalje sledi.)

Zasebna lastnina. Socijalni demokratje kaj radi predbacivajo krščanskim socijalistom, da se ti potegujejo za zasebno lastnino in da s tem podpirajo kapitalizem. Oglejmo si nekoliko bolj na drobno, kaj je zasebna last in kaj je kapitalizem, potem pridemo morda do spoznanja, da se socijalni demokratje v tem motijo, ali pa vedoma zamenjujejo nasproti krščanskim socijalistom last s kapitalizmom. Vsak človek je prejel od svojega stvarnika potrebnih lastnostij, da si more na svetu z delom preskrbovati svoje potrebsčine. Telesna moč človekova in njegovi udje so popolnoma primerni in zmožni za delo, razum njegov, ki se pojavlja v duši, je pa človeku pravi kažipot, rabiti telesne moči in zmožnosti primerno v svojo korist. Ako ima torej vsak človek zase potrebni zmožnosti, pridobiti si za življenje potrebnih sredstev in si z njimi tudi pomagati do blagostanja, je tudi naravno, da morajo biti ta sredstva njegova zasebna last, in so tudi, ker so nerazdružljiva s človekovo osebnostjo. Ako so pa ta sredstva njegova osebna last, dana mu od stvarnika, potem je gotovo tudi naravno pravično, da je tisto, kar si je človek pridobil s svojimi močmi in razumom, njegova last. Zakaj? Zato ker je porabil v tisto delo edino le lastno svojo zmožnost in fizično moč. Kar si torej človek pridobi z lastnim svojim delom, to je njegovo in nihče nima pravice vzeti mu tisto na kakoršenkoli način. Vse tisto pa, kar si kedo pridobi s krivično spekulacijo brez dela, vse tisto pa ni njegovo, ker so morali pridobiti drugi. Tudi je vsak človek zase svoja osebna last, katere se nihče ne sme dotakniti. Tako ima popolnoma svojo prosto voljo, ki je tudi njegova last in lahko razpolaga z njo. Seveda bi za družbo ne bilo dobro, ako bi smel človek s svojo voljo in pa s svojo močjo razpolagati in ravnati, kakor bi se mu zljubilo. Človek je poleg dobrih lastnosti poln nečednosti, katere bi, ako bi se smele prosto razvijati in pojavljati, vničile človeško družbo. Zaradi tega si je pa človek ustanovil državo, katere dolžnost je, skrbeti za blagostanje državljanov z dobrimi postavami. Kakor je potreba omejiti človeka v njegovi samostojnosti gledé svobodne volje, ravno tako potrebno za družbo je pa tudi, da se človeku ne vzame pravica do poštene zasebne lasti. Socijalni demokratje bijejo boj proti zasebni lasti in trdijo, da bode na svetu takrat za vse ljudi dobro, ko ne bode nobeden človek več imenoval kaj svojega. To je samo ob sebi nemogoče, ker je nenaravno, vendar se pa ta misel vedno bolj širi v ljudstvo. Opravičeno je torej, da o tem tudi v našem listu spregovorimo besedo. — Ako bi veljalo to načelo, potem bi morali vsi ljudje na svetu res tudi delati in biti zmožni dela, da bi potem tudi vsakdo pravično dobil iz skupnega vspeha svoj pošteni delež. — Ker pa ljudje po svojih zmožnostih, bodisi telesnih bodisi duševnih, nismo vsi jednaki, torej tudi ne moremo vsi jednako delati in ne vsi jednake vrednosti pridobiti. (Opazka: Tukaj bi se torej vsem onim, ki imajo večje zmožnosti do dela in ki so tudi bolji delavci nasproti

slabejim, gotovo godila krivica, ker bi moral tisti, ki je več dela izvršil, svoj trud žrtvovati onemu, ki tega ni mogel, ali pa ni hotel. Tudi bi morala ponehati v takih razmerah vsa umetnija in nove koristne iznajdbe.) Vsak človek na svetu želi v prvi vrsti pomagati sebi in svojem, radi tega premišluje in »tuhta« razne stvari, iz katerih se dostikrat po tem trudapolnem premišljevanju izoimi kaj koristnega za družbo. Gotovo pa je, da se ob svoji iznajdbi najprvo hoče okoristiti oni, ki je dotično reč iznašel, (zato mora imeti vsled lastninske pravice tudi svobodo.) Ako bi imeli pa od vsega dela in od vseh stvarij vsi ljudje jednako, potem si pač ne bode hotel nihče beliti glave, bodisi na umetniškem ali na drugih poljih. Gotovo je tudi, da je navezana družba skrbeti tudi za one, ki ne morejo ali pa tudi nočejo delati in če imamo že v sedanjih razmerah toliko število onih, ki nočejo delati, kako se bode število teh še le potem pomnožilo, ako bode vsak vedel, da dobi svoj del vse eno, če dela ali ne. Ker ako je zemlja istinito last vseh ljudij v tem obziru, potem ima vsakdo pravico do sadú zemlje, tudi brez dela. Seveda se bode tukaj reklo, da bode moral v socijalnodemokratični državi vsak človek delati; to je sicer prav lepo, toda kedo bode pa to izvršil, to je drugo vprašanje. Dalje bi se s tem, ako se proglasi skupna last, moralo prav izdatno pomnožiti državno uradništvo, da bode vsem jednako delilo. To bi stalo pa zopet mnogo truda onih, ki bi fizično delali; ako bi se pomnožilo uradništvo, pomnožiti bi se moralo tudi vojaštvo, ki bi uradništvo v njega težavnem poslu nasproti ljudstvu moglo braniti. Iz tega je torej jasno razvidno, da je poštena z lastnim delom pridobljena zasebna last gledé napredka nujno potrebna in da bi vsaka naredba, ki bi hotela odpraviti kako tako zasebno last, trčila ob ljudski upor. Ako bi se hotelo proglasiti socijalnodemokratično načelo gledé zasebne lasti, bi se to moralo zgoditi pod pritiskom najhujšega državnega nasilstva. O kaki svobodi bi se ne smelo več govoriti, ker bi iste v resnici nikjer več ne bilo, ker bi je biti ne moglo. Socijalna demokracija si je ravno s to točko svojega programa izkopala grob, v katerega se mora prekucniti tisti trenotek, ko jo bode hotela uresničevati. Zasebna last je torej nujno potrebna, za osebno svobodo in splošni napredek. Ako se govori v krščansko-socijalnem smislu o zasebni lasti, se nikdar ne misli neomejena kapitalistična zasebna last, marveč vedno le z lastnim delom pridobljena lastnina. Vse nekaj družega kakor poštena zasebna lastnina je pa kapitalizem. Ako človek dela s svojimi rokami ali pa s svojim razumom v svojem poklicu, si kot ena samosvoja oseba nikdar s svojim osebnim poštenim poslovanjem ne more pridobiti velikega bogastva. To nam kaže tudi ravno oni čas, katerega prosvitljeni učenjaki sedanjega veka nazivljejo »temni srednji vek.« Takrat, ko je obrtnija najbolj cvetela, ko še ni bilo tehničnega izdelovanja, tudi ni bilo posebno bogatih ljudi. Sicer so bili tudi takrat bogataši, toda nobeden od svojega dela, marveč od drugih nepoštenih sredstev, v vsej svoji posebnosti. Ako si torej človek s svojim osebnim delom ne more pri-

dobiti bogastva, morajo biti pač druga sredstva, s katerimi so prišli posamezniki do tako ogromnega bogastva. Tako sredstvo je v prvi vrsti liberalna svoboda, vsled katere sme vsakdo, ki kaj premore, izrabiti družega človeka v svojo korist. Torej kedor ima denar, si lahko omisli stroje, si ustanovi tovarne, železnice, paroplovbe, rudokope itd. najame tudi ljudi, kateri mu za malo plačo pridobivajo ogromno premoženje. To imenujemo kapitalizem ali kapitalistično gospodarstvo. Kapitalizem pa ni zadovoljen samo s proizvodanjem, marveč hoče tudi, da mu splošno ljudstvo nosi davek. Države, ki hočejo biti vrejene po modernih zahtevah vojaštva in birokracije, potrebujejo denarja. Kedo daje ta denar? Oni, ki ga ima, kapitalist. Od posojil je potreba odrajtovati obresti, te seveda plača ljudstvo v podobi davkov. Na ta način si je oklenil kapitalizem vse ljudstvo v svojo sužnost. Toda to še ni dovolj. Prekmorska trgovina vrši se večinoma po kapitalističnih spekulacijah. Kava, riž, olje, petroleum, žito in vsi drugi pridelki so sredstva, s katerimi molze kapitalizem svojo kravo — ljudstvo. Posamni judovski kapitalisti imajo razpredene svoje mreže po vsem svetu. Vse, karkoli človek potrebuje za življenje, mora kupovati večinoma od kapitalistov. Dalje ima kapitalizem raznih borz, na katerih se igra liki na karte. Razni podjetniki različnih delnic in srečk, ki jim donasajo ogromne dividende, nimajo družega dela ko striči kupone, s katerimi pošiljajo v banke po denar. Da se kapitalizem vzdržuje, morajo biti zato gotove moči in to so delavci. Denar ne rodi denarja, ker je mrtva stvar, da pa more kedo z denarjem brez dela množiti svoj kapital, mora nekdo tisto prislužiti. Kakor živi trot v panju brez dela ob trudu pridnih bučel, ravno tako živijo in bogatijo kapitalistični trotje ob delu pridnih ljudi. To bogatenje, izkoriščanje ljudstva, in uživanje brez dela, imenujemo kapitalizem. Proti temu kapitalizmu se borimo krščanski socijalisti. Izkoriščenju ljudstva v korist posamnikov se moramo postaviti v bran, po načelu krščanske pravičnosti —: »Vsakemu svoje!« namreč to, kar si je s svojim trudom pošteno pridobil. Socijalni demokratje nikakor nimajo prav, ako trdijo, da se krščanski socijalisti s tem, da zagovarjajo pošteno s svojim delom pridobljeno lastnino, potegujemo za kapitaliste. Naš boj velja na celej črti liberalizmu, ki je stvarnik kapitalizma, dalje ljudstvo vničujočemu kapitalizmu, slednjič socijalni demokraciji, katera hoče po svojih načelih vzeti človeku njegove najdražje svetinje: vero, narodnost, in zlato slobodo. Boj je sicer težak, ker imamo pred seboj brezobzirne in mogočne nasprotnike, toda z Božjo pomočjo, z neupogljivo voljo in vstrajnim delovanjem upamo zmoči vse ljudske nasprotnike. Proč torej s kapitalizmom, ki dere do kosti delavsko ljudstvo, delujmo pa na to, da dobi vsakdo, ki dela, svojo zasebno last s tem, da se mu plača njegovo delo!

Drobtine.

Današnje številko „Glasnika“ smo poslali tudi ljubljanskim naročnikom po pošti in prosimo uljudno, ako je kje kaka napaka ali nered v Ljubljani kakor drugje, naj blagovoliijo gg. naročniki naznaniti uredništvu „Glasnika“, da se nered odpravi. Ob enem pa tudi prosimo tiste gg. naročnike, kateri še dolgujejo naročnino, naj jo čim preje poravnajo, sicer se jim bo moralo pošiljanje lista ustaviti. Prosimo tudi, da bi vsak naročnik, kadar pošilja naročnino, na nakaznico zapisal, če je s t a r a l i n o v naročnik. Uredništvo.

Izjava. Ker slišim, da se g. dr. Jakobi radi dopisa v predzadnjem »Glasniku« — ki se tiče njegovega usmiljenja — močno zvija ter ljudi prepričuje, da je dotično poročilo neresnično, in da bo že dobil tisto »trejalko«, da bo zdaj še bolj nagajal, in da je to le kak »fajmošter« spisal, itd. štejem si v dolžnost — da ne bo kdo mislil, da »Glasnik« neresnične stvari vsprejema — dotični članek, kojega je pisala moja tovarišica, s polnim podpisom potrditi in gosp. Romana vprašati, zakaj me ni pozval na odgovor, če ni resnica, kar je bilo pisano? — Saj je bil na to opomnjen! To bi bilo gotovo bolj častno, kakor pri ženskah, ki imajo pri njem opravka, časti iskati. Torej vse opravičevanje gledé na omenjeni dopis popolnoma nič ne pomaga.

Salezija Petrič.
»Delavec« v 9. številki je zopet po svoji stari navadi nagromadil kup neumnih fraz in lažij, da bi bilo človeka kar sram, ako ne bi poznal gospode okrog Delavca. Piše, da vrišč in hrup divja dandanes po vsej slovenski deželi, v cerkvi se oznanjuje raz leco, v šoli se pripoveduje otrokom. Kaj se oznanjuje, kaj pripoveduje, pa tega »Delavec« v svoji svetlobi ne piše; ali ne vé, ali ga je sram povedati, tega ne vem. Nadalje piše, da si novodobni farizeji in mračnjaki na vse mogoče načine prizadevajo izkoriščano ljudstvo pridobiti za-se, katero je pa seveda zanje že davno izgubljeno. Res divja hrup po celi slovenski deželi, pa ne samo po slovenski, marveč po vsi Avstriji. Kdo tuli? Kdo divja? Kdo grozi? Kdo lovi ljudstvo za-se? Mar ne gospodje okrog »Delavca« zbrani? Za katere ideje je ljudstvo bolj izgubljeno? Mar ne za vaše in za vas? Saj se je to jasno pokazalo pri zadnjih državnozborskih volitvah, katerih ne morete pozabiti. Ali se morebiti ne jezite zaradi tega, ker ljudstvo ni hotelo slepo za vami dreti? Ali ne pretakate krokodilovih solz zaradi poraza? Kako morete pisati po volitvah tako neumno zmes, da si mi iščemo ljudstvo zase pridobiti, katero vemo, da je za nas. Še tisti, katere ste preslepili in so za vas oddali svoje glasove, se nekateri kesajo in so se kesali drugi dan po volitvah; temu je bila dokaz glavna volitev in že preje. Nadalje piše: Seveda si ne morejo kaj, da ne bi zamolčali krvavih delavskih grošev, vedno predbacivajo socialni demokraciji, da nima nikakoršnega pravega namena, dalje, da se poteguje za židovski kapital, ter da iz delavskih grošev

napravlja veselje samo nekaterim posameznikom. Kar trdimo mi, dokažemo lahko vsaki čas. Mar ni res, da se pri vsaki priliki zahteva od delavcev kaj denarja? Ali ima socialna demokracija kak pravi namen? Ali ne misli samo ljudstvo slepiti? Ali ni res, da se poteguje socialna demokracija za židovski kapital? Ali ni resnica, da imajo le nekateri dobiček od grošev, katere izsesavate od delavcev? Kam pa devate potem denar? kje imate račune, po katerih smo vas že tolikrat vprašali? Mar ne redite z delavskimi krvavo zasluženimi krajcarji le nekoliko agentov? Odkodi dobi vaš agent in misijonar Kristan v Ljubljani svojo mesečno plačo? Kje dobi Čobal in drugi svoje denarje, če ne iz delavskih zuljev? Tukaj dokažite, da je laž, kar se trdi o vas! Kdaj pa se je še udrihalo na kakem shodu proti kakemu drugemu kapitalu kakor proti cerkvenemu? Ali se je že imenoval kak žid na vaših shodih? Če se veste spomniti, dajte odgovorite in dokažite nam, kakor vam mi dokažemo. Ako to storite, potem vam verjamemo, da se vam krivica dela, ako se vam kaj tacega očita. Dokler pa vi tega ne storite in nam ne dokažete, bomo verjeli, da je resnica, kar se o vas piše in govori. Nadalje piše, češ: kje dobivate vi vaš denar, s katerim si postavljate cerkve in farovže? Jako smešno vprašanje! Ali si morebiti kak duhovnik postavi cerkev iz svoje volje? ali si pusti farovž z dati v svojo last? Škoda, da so gospodje pri »Delavcu« tako prebrisani, pa take neumnosti pišejo. Mar ni cerkev lastnina cele župnije? Ali je v korist duhovniku? Ali jih ne postavljajo župljani z veseljem Bogu na čast, na kar so jako ponosni? Ali ni potreba farovžev? Ali naj bo duhovnik, kateri je študiral najmanj šestnajst let, potem na ulici? Nekoliko bolj premislite, predno pišete! Tudi novi zvonovi so dopisniku jako na poti. Skrbi dopisnika, kdo da jih bo plačal. (On gotovo ne.) Mar vi sami? (Seveda v farovžu.) Ako se vprašamo, piše »Delavec«, kdo je sprožil misel za nove zvonove, dobimo odgovor, da nihče drugi, kakor tisti, ki imajo sedeže v farovžu. Dopisnik je jako slabo poučen, ali se mu pa morebiti nekoliko meša. Vprašamo dopisnika, zakaj pa imamo župnike? Mar ne, da so gospodarji v cerkvenih rečeh? Ako jih pa vi nočete spoznati, mi jih pa, in jih bomo, ako še več pišete in zabavljate. Misel za nove zvonove se pa goji med župljani sv. Jakoba več kakor 20 let; to vam jaz lahko dokažem, če hočete, da vas ne bo preveč skrbelo. Nadalje govore duhovniki po njegovih mislih: Kaj hočemo? Ljudij pride tako malo k našim umazanim pridigam, tudi ofra narediti se nam ne izplača, sli bomo pa po hišah pobirat. Jaz bi samo enkrat povabil dopisnika, naj pride v nedeljo, kadar hoče, posebno pa popoldne k pridigi, in se bo prepričal, da je cerkev prenatlačena, dasiravno socijev ni notri. Ako samo enkrat dopisnik »Delavčev« pride, bo gotovo takoj preklical to laž, da ljudij k pridigam ne pride, ampak bo pisal: Ljudij pride k pridigam toliko, da je cerkev premajhna. Boli vas, ker so šli gospodje v hiše pobirat. Saj niso šli za-se! Saj so šli za stvar, katera bo še naše potomce spominjala, kako smo bili pravi krščanski Slovenci. Zvonovi bodo pa še pozno za nami peli Bogu

slavo in čast. Nihče se ni silil, da mora kaj darovati in tudi nikomur se ni nič reklo, koliko mora dati, ampak vsakemu je prosta volja, kolikor hoče; ako pa ne more ali noče, je ravno tako dobro. Dopisnik je že preračunal, koliko bodo stali novi zvonovi. Zvonovi, pravi, bodo stali 15 000 gld., 5000 gld. imajo pa že nabranih. Kaj ne, gospod dopisnik, kako se vam sline cedé po tistih 15 000 gld., kakor mački po klobasi! Ako bi jih socialni demokratje imeli, si takoj še enega agenta naročite, ali jih pa v kak židovski zakelj nesete, da se le cerkvi odtrgajo. Pečejo vas tisti denarji, kateri so namenjeni za božjo čast. Tisti niso pravični, gospodje ne delajo pravično, ker nove zvonove naročajo, po vaših mislih. Kje je pa pri vas pravica? Mar tam, kjer po raznih delavnicah pobirate za agente ob sabotah? Ali je to pravično, da se tistemu jemlje, ki dela, in se tistemu daje, kateri samo nekoliko kriči in kaj umazanega napiše? Katero je bolj pravično, naj bravci sami sodijo. Ali imajo socialni demokratje morebiti to za pravično, kar je minuli teden napravil njih sodrug in voditelj delavske stranke, Karl Reumann, da je za 400 gld. ogoljufal bolniško blagajno tapetniških pomočnikov, da so ga zaprli? Ali je morebiti to prav in pravično? Piše tudi, da so še stari zvonovi dobri, saj pojó, da človeka kar gluši, kadar mimo gre. Verjamem, da vas gluši, g. dopisnik, zato, ker veste, da pojó Bogu v čast. Jaz vam samo svetujem, da si kupite do julija meseca vsaj en kilogram bate, da si ušesa zamašite, kadar boste šli mimo svetega Jakoba cerkve, da ne oglušite. Koncem meseca julija, ako Bog da, bodo že novi, precej večji zvonovi peli v novem zvoniku, četudi Vi še en večji dopis napravite v »Delavcu«. Vem, da je Vaša želja, vse zvonove razliti in topove vlti ter z njimi vse f. . . . post-eliti. Pa tega še ne bo do tedaj, da se kaj predrugači. — Še se repenči dopisnik v »Delavcu«, seveda le nad duhovniki, kakor je že navada. Tudi č. g. kanonika Rozmana se ne more ogniti in ga še celo hoče nekaj učiti in mu očitati njegovo skopost. Ne bom tukaj razlagal njegovih lastnostij, samo toliko omenim, da č. g. Rozman, župnik pri sv. Jakobu, je že toliko znan po Slovenskem, da tisti, kdor očita g. Rozmanu skopost in odreka radosrdnost, je ali slabo podučen ali obrekovavec prve vrste. Tako, g. dopisnik, naj končam, ker je škoda papirja in časa. Ako vas bo pa kaj srbelo, se pa morebiti zopet vidiva! Drugokrat rajši kaj stvarnega pišite, da bode v korist delavcem, ne pa samo zabavljati. Na svidenje!

Romar.

Figa-možje, medvedova koža in tercijski groši. Dasiravno nismo ženske tako za v javnost kakor možje, vendar mislim, da mi ne boste šteli v zló, ako tudi jaz napišem nekoliko vrstic v cenjeni »Glasnik«. Posebno mi daje pogum »Katra«, ki je že večkrat poročala kaj o socijih in njihovih budalostih. Ta ima pa dober nos, ki vse izvoha, sem si mislila, prečitavši njene dopise. Ko je zadnjič pisala o naprednjaški inteligenciji, pisala bi bila — žal, da ni vedela — gotovo tudi o breznajnostih nekaterih »figarjev«, ki popred lizejo, potem pa praskajo. Taki so bili nekateri na videz »krščanski«

možje, a ko je bilo treba javno pokazati svoje mnenje, bili so na rdečih listkih zapisani. Toda za takimi denuncijanti kakor je n. pr. I Š., mislim, da ne bodo krščanski socijalisti solz točili. I. Š. naj se lepo zahvali duhovnikom, ker so mu že tolikrat iz zadrege pomagali, in gotovo še ni raztrgal dr. K. . . čevljev. Ko so mu nasprotniki rekli, da je kršč. socijalist, jim je odgovoril, da je bil samo tako dolgo, da je dobil par »finfarjev« zdaj se pa nič več ne zmeni zanje. Pri drugi priložnosti na ulicah kažoč na duhovnike, ki so šli pred njim, izrazil se je proti svojemu spremljevalcu: »Poglej, zdaj cilindre nosijo, mi jim bomo pa potem kakšne stare k. . . . na glavo postavili!« Toda, to njegovo veselje se je v žalost spremenilo! Zdaj se pa menda zopet h katoliškim vsiljuje, kakor več tacih, ki po vetru svoj plašč obračajo. Dasiravno je soc. demokratična burja mečno vèla, vendar je zmagal krščansko soc. jug ter ogrel tiste ki niso imeli plašča iz moljavega židovskega sukna. Zdaj pa, ko vidijo, da ni njih zmaga, se pa kisló držé, kakor bi jim kokoši kruh snedle. Zdaj se izgovarjajo, češ, saj nisem v nobenem društvu, jaz nisem na nobeno stranko, kaj meni mar! jaz to verujem, kar sem poprej itd. Da, da, rdeči bratci, zdaj mislim, da verujete, da je nespametno, na medvedovo kožo piti, ko se po hosti leta. Morebiti ste že šteli kot svojo last premoženje samostanov in pa tistih par tisočakov, ki so nabrani za nove zvonove pri cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani, katerih se zadnja številka umazane cunje »Delavca« ni mogla ogniti, gotovo misleč, da pride tista svota v njihove blagajne, ki so, kakor se govori, čisto prazne in morda imajo še kaj primankljeja. Seveda, prav dobro bi bilo za vas, ker ste usmiljenja vredni zlasti zato, ker ste zaradi sv. Jakoba zvonov posluh zgubili, zato bi vam bilo bolje ustrezno, ko bi bili s popirja, da bi se vam posluh ohranil in »kasa« napolnila. Pa, žal, da se vam bodo en čas že še sline cedile, iz katerih si morda morje napravite in tiste potopite, ki vas ne poslušajo. Ti, Katra, mi pa povej, če sem pravo zadela; če pa ti kaj zveš, mi pa tudi piši! Pričakujem te v »Zvezdi« pred soc. demokratično cerkvijo, ki ima popirnaté zvonove, — brez tercijskih grošev! Tvoja

Špela.

Odhodnico občespoštovanega gospoda uradnika Ignacija Esnerja praznovalé smo delavke tukajšnje tobačne tovarne v nedeljo, dne 28. marca s sv. mašo na Rožniku, katero je blagovolil darovati velečastiti gospod dr. Debevec k slovesu. Gospod uradnik Ignacij Esner znal je voditi vseskozi več let dobrohotno, pošteno in nepristransko njemu poverjene oddelke v blagor delavcem, čast tovarne in spoštovanje svoje. — Velečastiti gospod dr. Debevec je po sv. maši prvi napil gospodu Esnerju, povdarjajoč zasluge njegove in izražal upanje, da se čim preje povrne v mili svoj domači kraj; za tem so se vrstile še mnoge druge napolitnice. Dan, katerega smo preživeli, ostal nam bode dolgo, dolgo v spominu, a gosp. Esnerja spominjali se bodemo do konca dni vedno hvaležno. Čestitamo delavcem tovarne v Godingu, da dobé v svojo sredo tacega moža.

Somišljeniki!

Krščansko-socijalna ideja čimdalje bolj prodira v maso našega naroda.

Do sedaj je poleg »Glasnika« širilo to misel slovensko katoliško delavsko društvo; to društvo bo de tudi v prihodnje v tem oziru storilo svojo dolžnost.

Toda, ako hočemo splošno napredovati, si moramo skušati pridobiti v to svrhu potrebnih močij in sredstev. Vsled tega je nujna potreba, da se zasnuje v Ljubljani »splošno krščansko socijalno društvo«, katerega namen bodi: razširjati naše časopisje, izdajati poučne, v kršč.-socijalnem duhu pisane knjižice in prirejati po vsej deželi shode. Tako društvo, ki bi stalo na širšji podlagi in bi svoje dohodke porabljal samo za agitacijske in ljudsko-naobraževalne namene, bi lahko mnogo koristilo v boju proti liberalizmu, kapitalizmu in soc. demokraciji.

Socijalna demokracija bo vporabila vse svoje sile v to, da se kolikor največ mogoče razširi med našim narodom. Ako hočemo, da zabranimo vhod brezbožni judovski socijalni demokraciji v našo deželo, ne smemo držati križema rok. Dolžnost vsacega Slovenca in kristjana je, da po svoji moči deluje proti socijalni demokraciji in podpira kršansko socijalno gibanje.

V svesti si te svoje dolžnosti, združilo se je nekaj mož, da zasnujejo prepotrebno splošno krščansko-socijalno ognjišče, s katerega naj bi razgreval ogenj srca našega ljudstva za dobro stvar.

Pre den se pa stori odločni korak, pa prosimo svoje somišljenike po deželi, da nam blagovolijo pojasniti svoje misli v tej zadevi ter nam mogoče nasvetovati, kako si želijo društveno poslovanje. Vsa dobrohotna navodila in pojasnila, kakor tudi obljube in obveze, delovati za društvo in nabirati po deželi članov, naj se blagovolijo do Velike noči pošiljati uredništvu »Glasnika«. Somišljeniki! Čas je resen in nas kliče na resno socijalno delo. Zato prosimo, da se mnogobrojno zglašate za prepotrebno društvo.

Čast domačemu obrtu!

Svoji k svojim!

Preč duhovščini in sl. občinstvu se priporočam v izdelovanje

vsakovrstne obleke

po zelo nizki ceni z dobro postrežbo

Fr. Pavšner

krojač

Valvazorjev trg št. 4

v Ljubljani.

Jakob Oblak,

podobar in pozlatar,

v Ljubljani, Križevniške ulice št. 7

priporoča svojo obrt občinstvu, zlasti duhovščini in mizarjem.

urar **LUKA VILHAR** urar

Vodnikove ulice št. 4

priporoča veliko zalogo trpežnega, ličnega blaga po najnižjih cenah.

Fr. Breskvar

knjižgovez Pred škofijo št. 6

se priporoča obilnemu naročevanju. Vzlasti ima v zalogi mnogo trpežnih, lepih platnic za knjige družbe sv. Mohorja. Izdeluje vsakoršne, tudi najfinejše platnice. Prevezava misale. Priporoča platnice za Pietersnik-Wolfow slovar 1 zv. — 90 kr., z vezavo vred 1 glđ. 40 kr., platnice za Dom in Svet po 70 kr., z vezavo 1 glđ. 20 kr.

Josip Cvetrečnik,

sobni slikar

v Ljubljani, Karlovska cesta 2

24-7

se priporoča.

Kdo pije

Kathreiner

Kneippovo sladno kavo?

Vsak

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti.

Današnja številka obsega deset stranij.

Prihodnja številka Glasnika izide 22. aprila.